

ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ

Abdülkadir SALGIR

Millî Kütüphane uzmanlarından

Çocuk kütüphanelerini açmak, birer halk üniversitesi diye vasıflandırılan ve müracaat edenlerin her türlü okuma ihtiyacını karşılayan halk kütüphanelerinin başlıca vazifelerinden biridir. Çocuk kütüphanelerinin asıl gayeleri mümkün olduğu kadar fazla sayıda çocuğun kitap ve okuma ihtiyacını karşılamak, kendilerine diledikleri kitapları tedarik etmek suretiyle küçük okuyuculara okuma ihtiyadını vermek ve onlara kütüphanelerden nasıl istifade edileceğini öğretmektir. Yurdumuzun her köşesinde ihtiyaç nisbetinde açılmasını arzuladığımız çocuk kütüphaneleri umumiyetle halk kütüphanelerinin birer kolu olarak çalışır ve kütüphanelerin en temiz en aydınlık bir odasını işgal ederler. Kitap raflarının çocukların uzanabileceği yükseklikte yapılması, en küçük okuyucunun bile kolaylıkla kitap alıp okuyabilmesini temin eder. Çocuk kütüphaneleri tefriş edilirken dikkat edilecek bir nokta da kütüphaneye dersane havası vermekten kaçınmaktır. Okul disiplininin sıkılmış, sıralarında oturmaktan yorulmuş olan çocukların istifadelerine güzel döşenmiş konforlu bir kütüphane tevdi etmek suretiyle seçkin ve cazip kitap koleksiyonlarımıza daha çok okuyucu celbedebiliriz. Çocukta kitaba karşı ilgi uyandırmak, bunların kıymetlerini ve kullanılmalarını öğretmek, okumayı itiyat haline getirmek isteyen çocuk kütüphanecileri kitap seçerken üslup, baskı ve cilt hususlarında çok titizlik göstermelidirler. Çocuk kütüphanesine konulan kitaplar, üstün kalitede olmadıkça gayeye erişilemez. Daima iyiyi ve güzeli seçmek hususunda çok hassas olan küçük okuyucular yırtık ve kirli kitaplardan asla zevk almazlar. Onun için kendisine hürmet edilmeğe değer bir şey olarak gösterdiğimiz kitapların daha önceki okuyucular tarafından fena kullanılmış olanlarını asla kütüphane raflarına koymamalıyız. Çocuklarda ve büyüklerde kitaplara karşı olan alâka, birbirinden çok farklı olduğundan çocuk kütüphanelerine her yaştaki çocuklar için seçkin kitaplar koymak bir zarurettir. Okul çağına gelmemiş

çocuklar için hazırlanmış yalnız resimleri ve şekilleri muhtevi kitapların ayrı bir köşeye yerleştirilmesi faydalı olur.

İyi bir çocuk kütüphanesinde kitaplar, roman ve hikâyeler müstesna, konularına göre yerleştirilmeli, müracaat kitapları ve dergiler ayrı köşelerde bulundurulmalıdır. Çocuk kütüphanelerinde çocuklar bizzat okuyacakları kitapları kendileri seçerse onlara daha fazla kitap tanıma fırsatı verilmiş olur. Bu, kitapların sistematik yerleştirmeye tabi tutulması zaruretinin de ortaya koyar. Sistematik yerleştirme için en çok kullanılan desimal klâsifikasyonda her ilme tekabül eden numaraların yanına, o konuya ait birkaç renkli resim konularak çocukların resim ve numaradan faydalanmak suretiyle konuya intikali temin edilmiş olur. Meselâ desimal sistemde (5.8) nazari ilimlerden botanîği gösterir. Eğer bu konudaki kitapların önüne 5.8 rakamı ile beraber üzerinde bitki ve çiçek resimlerini taşıyan bir işaret kutusu koyacak olursak, küçük okuyucu resimlerden faydalanarak konuya intikal eder, ve zamanla resimlere bakmadan numaraları ile kitapları arama ihtiyadını edinir. Yine bu suretle (5.95) nazari ilimlerden zoolojinin ve zoolojiden de kelebeklerin numarasıdır. Bunun önünde de renkli kelebek resimleri yapıştırılmış bir işaret kutusunun bulunması küçük okuyucuyu derhal konuya götürecektir.

Bütün bunlarla çocuklara küçük yaştan itibaren hayatı boyunca müracaat edeceği kütüphanelerden istifade için temel bilgi verilmiş olur. Unutmıyalım ki çocuk kütüphanelerinin vazifelerinden biri de, yarının büyüklerine okulla alâkalarını kestikten sonra da kütüphaneye karşı olan bağlılıklarını devam ettirmeye çalışmaktır.

Çocuk kütüphaneleri evlere ödünç kitap verdikleri takdirde okuyucularına daha faydalı olabilirler. Aksi takdirde beklenen netice elde edilemez. Kitap seçme ve küçük okuyucularını tanıması bakımından kendisinden büyük bir anlayış beklediğimiz çocuk kütüphanecisinin kütüphanecilik tahsili görmüş olması şarttır.

Kısaca, meslekî bilgi dışında bir çocuk kütüphanecisinin, iyi kalbli, âlicenap, nüktedan, çocuk ruhunu bilen ve onlara sonsuz bir sevgi besleyen anlayışlı ve samimî bir insan olması lâzımdır.

Kütüphanesindeki koleksiyonlarına iyi ve cazip eserler ilâve ederken, seçme çocuk eserleri bibliyografyalarını, yeni çıkan kitapların hülâsa ve tenkitlerini yapmak suretiyle kitaplarını değerlendirmesini bilen bir kütüphaneci, kitap seçmek için bibliyograf-

yadan başka hiç bir vasıtası olmyan küçük şehirlerdeki meslekdaşlarına da faydalı bir iş yapmış olur. Kütüphaneci ve öğretmen arasındaki münasebetler, kütüphanecilerle çocuklar arasındaki münasebetin daha verimli olmasını sağlar ve çocuklara boş zamanlarında okumak ve okul vazifelerini daha geniş kaynaklardan faydalanarak yapmak fırsat ve cesaretini verir.

Haftanın muayyen saatlerinde öğretmenlerinin nezaretinde çocuk kütüphanelerini ziyaret eden talebelere, kütüphaneci, hikâye saatleri tertip eder. Okudukları kitaplar hakkında münakaşalar hazırlar kitap ve kütüphaneden istifade usullerini öğretir. Maharetle hazırlanmış olan bu konuşmalar ve faaliyetler öğretici, eğlendirici olmak suretiyle çocuklarda kütüphanelerden faydalanma arzusu uyandırır.

Kütüphaneci çocuklara okuyacakları kitaplarda rehberlik eder. Bu sebepten kütüphanecinin kütüphanesindeki kitapları gayet iyi tanınması lâzımdır. Okuyucuya kitap hakkında telkinde bulunmamak, yalnız sorulunca cevap vermek esas olmalıdır. Yeni gelen kitapları bu kitaplar hakkında çıkan yazıları ve resimleri teşhir etmek suretiyle yapılan çalışmalar ve rehberlikler çocuklar tarafından anlaşılabilirceği gibi öğretmenler ve veliler tarafından da takdirle karşılanır. Çocuk kitapları haftasına tesadüf eden günler çocuk kütüphanelerinin en çok faaliyet gösterdikleri zamanlardır. Bu hafta münasebetiyle çocuklara çocuk kitaplarını tanıtmak, anne ve babalara çocuklarda zekâlarının inkişafında büyük bir rol oynayan iyi ve uygun kitaplar seçmek fırsatını sağlamak gayesiyle kitap sergileri hazırlanır. Çocuk velilerinin ve öğretmenlerin bu sergileri gezerek yeni çıkan çocuk kitaplarını tanımaları temin edilir. Bu haftanın devamı müddetince çocuk kütüphanelerinde çocuklar için hikâye saatleri tertip edilerek sene içinde yayımlanan seçme masal ve hikâyeler okunur. Konferanslar, kitap münakaşaları ve münazaraları tertip edilir, çocuk filimleri gösterilir.

Çocuk kütüphaneleri, bütün bu faaliyetleriyle topyekûn öğretimi sağlayan okul kadar kıymetli bir müessesedir. Çocuklarımızın fikren gelişmesini sağlayacak çocuk kütüphanelerinin biran evvel yurdumuzun her tarafında kurulmasını temenni edelim.

Şahap Nazmi oşkunlar